

Mwanamke Mkanaani

Umati ulijaribu kumpiga Yesu mawe kwa sababu ya maneno yake na sio kwa sababu ya miujiza aliyofanya “Nimewaonyesha matendo mengi mema kutoka kwa Baba yangu; kwa kazi gani kati ya hizi unanipiga kwa mawe? Wayahudi wakamjibu, “Hatukupi kwa mawe kwa kazi yoyote njema, bali kwa kukufuru. Kwa sababu, ukiwa mwanadamu, umekuwa Mungu kwako” (Yohana 10:32 -33).

Mwanamke Mkanaani

“Yesu alipoondoka hapo akaenda zake sehemu za Tiro na Sidoni. Na tazama, mwanamke Mkanaani, ambaye alikuwa ameacha mazingira hayo, alipaza sauti, akisema, Bwana, Mwana wa Daudi, unirehemu, kwamba binti yangu amepagawa na pepo. Lakini hakujibu neno. Wanafunzi wake wakamwendea, wakamsihi, wakisema, Kwaheri, ni nani aliyetupigia kelele baada yetu. Akajibu akasema, sikutumwa ila kwa kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli. Basi akaja, akamsujudia, akisema, Bwana, nisaidie! Lakini yeye akajibu akasema: Sio vizuri kuchukua mkate wa watoto na kuwatupia watoto wa mbwa. Akasema, Ndio Bwana, lakini na mbwa hula pia makombo yaangukao juu ya meza ya bwana wao. Ndipo Yesu akamjibu, “Mama, imani yako ni kubwa! Wacha ifanyike kwako utakavyo. Tangu saa hiyo binti yake akapona” (Mt 15:21 -28).

Muumini wa kigeni

Baada ya kuwashutumu Mafarisayo kwa kufikiria kwamba kumtumikia Mungu ni sawa na kufuata mila ya wanadamu (Marko 7: 24-30), Yesu na wanafunzi wake walikwenda katika nchi za Tiro na Sidoni.

Mwinjili Lucas anaweka wazi kuwa, katika nchi za kigeni, Yesu aliingia ndani ya nyumba na hakutaka wajue kwamba alikuwa huko, hata hivyo, haikuwezekana kujificha. Mwanamke Mgiriki, Siro-Foinike wa damu, ambaye alikuwa na binti aliye na pepo mchafu, aliposikia juu ya Yesu, alianza kumsihi afukuze roho iliyomtesa kutoka kwa binti yake.

“Kwa maana mwanamke, ambaye binti yake alikuwa na pepo mchafu, aliposikia habari zake, akaenda akajitupa miguuni pake” (Mk 7:25)

Mwinjili Mathayo alielezea kwamba mwanamke huyo aliondoka jirani na kuanza kulia akisema:

– Bwana, Mwana wa Daudi, nirehemu, kwamba binti yangu ana pepo mbaya! Lakini, licha ya maombi hayo, Yesu hakuonekana kumsikia.

Tofauti na wengine wengi waliosikia habari za Yesu, mwanamke Mkanaani alitangaza ukweli wa kipekee:

– ‘Bwana, Mwana wa Daudi, unirehemu ...’.

Mwanamke huyo hakulilia mchawi, mchawi, mganga, mtenda miujiza, daktari, n.k., lakini alimlilia Mwana wa Daudi. Wakati wana wa Israeli walipouliza kama kweli Kristo alikuwa Mwana wa Daudi, Mwana wa Mungu, mwanamke Mkanaani alilia kwa sauti kamili: – ‘Bwana, Mwana wa Daudi ...’, hakika isiyo ya kawaida ikilinganishwa na mawazo ya umati “Umati wote wa watu ulishangaa na kusema,” Je! Huyu si Mwana wa Daudi? ” (Mt 12:23).

Mungu alikuwa ameahidi katika maandiko kwamba Masihi atakuwa mwana wa Daudi, na watu wa Israeli walitarajia kuja kwake. Mungu alikuwa ameahidi kwamba mzao wa Daudi, kulingana na mwili, angemjengea Mungu nyumba na ufalme wa Israeli utawekwa juu ya falme zote (2 Sam. 7:13, 16). Walakini, unabii uleule ulifanya iwe wazi kuwa mzao huyu atakuwa Mwana wa Mungu, kwani Mungu mwenyewe atakuwa Baba yake, na mzao Mwanawe.

“Nitakuwa baba yake, naye atakuwa mwanangu; nami nikikuja kukosea, nitamwadhibu kwa fimbo ya wanadamu, na kwa kupigwa kwa wana wa wanadamu” (2 Sam 7:14).

Ingawa alizaliwa katika nyumba ya Daudi, kwa sababu Mariamu alikuwa wa uzao wa Daudi, waandishi na Mafarisayo walimkataa Masihi. Ingawa Maandiko yalisema wazi kuwa Mungu alikuwa na Mwana, hawakuamini katika Kristo na wakakataa uwezekano kwamba Mungu ana Mwana “Ni nani aliyekwenda mbinguni akashuka? Nani aliyefunga upepo katika ngumi zako? Ni nani aliyefunga maji kwa nguo? Ni nani aliyeanzisha miisho yote ya dunia? Jina lako nani? Na jina la mwanao ni nani, ikiwa unajua? (Pr 30: 3).

Wanakabiliwa na swali la Yesu: “Wanasemaje kwamba Kristo ni mwana wa Daudi?” Lk 20:41 kusikia juu ya Kristo ilitosha kuhitimisha kwamba Kristo alikuwa Mwana wa Mungu ambaye Daudi alimwita Bwana.

Sasa, ingawa alikuwa mgeni, mwanamke huyo alisikia juu ya Kristo, na habari iliyomfikia ilimwongoza kuhitimisha kwamba Kristo ndiye Masihi aliyeahidiwa, Uzao wa Daudi “Tazama, siku zinakuja, asema Bwana, nitakapomwinulia Dawi tawi la haki; na akiwa mfalme atatawala na kutenda kwa busara, na atatenda hukumu na haki katika nchi” (Yer 23: 5).

Kwa sababu ya kilio cha yule mwanamke, wanafunzi walifadhaika, na wakamwuliza Kristo amwache aende zake. Hapo ndipo Yesu aliwajibu wanafunzi akisema: – nilitumwa tu kwa kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli.

Licha ya kuwa katika nchi ya kigeni, Yesu alisisitiza ni nini misheni yake “Alikuwa kwa walio wake mwenyewe, na walio wake hawakumpokea” (Yohana 1:11); “Kondoo waliopotea wamekuwa watu wangu, wachungaji wao wamewakosesha, wamewaelekeza milimani; walitembea kutoka kilima hadi kilima, wakasahau mahali pao pa kupumzika” (Yer 50: 6).

Wakati watu wa Israeli waliposahau juu ya ‘mahali pa kupumzika kwao’, Mungu alimtuma Mwana wao, aliyezaliwa na mwanamke,

kuwatangaza:

“Njoooni kwangu, ninyi nyote msumbukao na walioonewa, nami nitawapumzisha” (Mt 11: 28);

“Kuhusu Mwanawe, ambaye alizaliwa kutoka kwa wazao wa Daudi kwa jinsi ya mwili” (Rum. 1: 3).

Wakati akiwaita watu wake akisema: – Njoooni kwangu, ninyi nyote mliochoka na wanaonewa, Yesu anajitambulisha kama kutimiza yale yaliyotabiriwa kwa kinywa cha Yereemia.

Watu wa Masihi walimkataa, lakini yule mwanamke Mkanaani alimwendea Yesu na kumwabudu, akisema:

– Bwana, nisaidie!

Mwinjili Mathayo anaweka wazi kuwa kwa sababu mwanamke huyo alikuwa amemwomba Kristo msaada, alikuwa akimwabudu Yeye. Kwa sababu alilia:

– Bwana, nisaidie! Ombi la mwanamke huyo lilikuwa kumwabudu Mwana wa Daudi.

Baada ya kusikia juu ya Yesu, yule mwanamke aliamini kwamba Yeye alikuwa Mwana wa Daudi na, wakati huo huo, aliamini kwamba Kristo alikuwa Mwana wa Mungu, kwa sababu alimwabudu akiomba msaada. Mwinjili anaweka wazi kuwa kitendo cha kumwuliza Kristo ampe zawadi ya kumkomboa binti yake kutoka kwa uovu huo mbaya, jambo ambalo haliwezekani kwa wanaume, lilikuwa ibada.

Ibada ya yule mwanamke inaonekana haikuwa na athari, kama Yesu alisema: – Sio vizuri kuchukua mkate wa watoto na kuwatupia watoto wa mbwa. Jibu la Kristo kwa mwanamke lilikuwa nyongeza ya jibu la Kristo kwa wanafunzi.

Rekodi ya mwinjili Marko inatoa maana halisi ya kifungu cha Kristo: “Wacha watoto watosheke kwanza; kwa sababu si rahisi kuchukua mkate wa watoto na kuwatupia watoto wa mbwa” (Marko

7:27). Yesu alikuwa akisisitiza kwamba utume wake ulihusishwa na nyumba ya Israeli, na kuushughulikia kungefananishwa na tendo la mtu wa familia ambaye huchukua mkate kutoka kwa watoto wake na kuwapa watoto wa mbwa.

Jibu la mwanamke Mkanaani ni la kushangaza, kwani hakuchukua hatua ya kupendeza ikilinganishwa na mbwa, na anajibu: – Ndio, Bwana, lakini watoto wa mbwa pia hula makombo ambayo huanguka kutoka meza ya bwana wao. Anathibitisha kile Yesu alimwambia, hata hivyo, anasisitiza kwamba hakuwa akitafuta chakula kwa watoto wake, bali kwa makombo ambayo ni ya watoto wa mbwa.

Kwa mwanamke huyo, makombo kutoka kwa Mwana wa meza ya Daudi yalitoshwa kumaliza shida yake. Alionesha kuwa hakukusudia kuchukua mkate kutoka kwa watoto ambao walikuwa na haki ya kushiriki kwenye meza, lakini makombo yaliyoanguka kutoka meza ya Mwana wa Daudi yalitoshwa.

Hapo ndipo Yesu akamjibu: Ewe mwanamke, imani yako ni kubwa! Wacha ifanyike kwako utakavyo. Na tangu saa ile binti ya mwanamke alikuwa mzima.

Ni muhimu kutambua kwamba mwanamke Mkanaani alihudumiwa kwa sababu aliamini kwamba Kristo alikuwa mjumbe wa Mungu, Mwana wa Daudi, Bwana, na sio kwa sababu Yesu aliguswa na hali ya mama aliyekata tamaa. Sio kukata tamaa kwa baba au mama kunamfanya Mungu awasaidie wanadamu, kwa Kristo, wakati alisoma Maandiko katika nabii Isaya, ambaye anasema “Roho wa Bwana yu juu yangu...”, alisema: “Leo Maandiko haya yametimizwa masikioni mwako” (Luka 4:21), na kuifanya iwe wazi kuwa ni kumtumaini Mungu kunakisogeza mkono wa Mungu, kwani kulikuwa na wajane isitoshe mhitaji huko Yerusalemu, hata hivyo, Eliya alitumwa nyumbani kwa mjane mgeni. Kwa sababu? Kwa sababu yule mkazi wa mji wa Sarepta de Sidom alitambua kuwa Eliya alikuwa nabii, na licha ya hitaji lake, ambalo limepakana na kukata tamaa, alionyesha ujasiri wake kwa Mungu kwa kutii neno la nabii (Luka 4:25 -26).

Ushuhuda wa Maandiko

Wengi waliomfuata Kristo walikuwa na mahitaji sawa na ya mwanamke Mkanaani, hata hivyo, mama huyo alisimama kutoka kwa umati kwa kutambua ukweli mbili muhimu:

1. kwamba Kristo alikuwa Mwana wa Daudi, na;
2. Mwana WA Mungu, Bwana.

Ingawa Kristo alitumwa kwa kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli, akitangaza injili na kufanya miujiza mingi, watoto wa Israeli walimchukulia Yesu Kristo kama nabii mwingine “Wale, Yohana Mbatizaji; wengine, Eliya; na wengine, Yeremia, au mmoja wa manabii”(Mt 16:14).

Kama vile watoto wa Yakobo hawakumtambua Yesu Kama mjumbe wa Mungu, mwana wa binadamu, Kristo aliwauliza wanafunzi wake: – ‘Na ninyi, ninyi mnasema mimi ni nani?’ Hapo ndipo mtume Petro alipofanya maungamo ya ajabu (alikiri) kwamba Kristo ni Mwana wa Mungu aliye hai.

“Wengine ni Yohana Mbatizaji; wengine, Eliya; na wengine, Yeremia, au mmoja wa manabii ”(Mt 16:14).

Kwa kuwa watoto wa Yakobo hawakumtambua Yesu kama mjumbe wa Mungu, mwana wa binadamu, Kristo aliwaambia wanafunzi wake: – ‘Na wewe, unasema mimi ni nani?’. Hapo ndipo mtume Petro alipofanya maungamo ya ajabu (alikiri) kwamba Kristo ni Mwana wa Mungu aliye hai.

Kama Wayahudi hawakuweza kuona kwamba Kristo ndiye Masihi aliyeahidiwa, ingawa walikuwa na Maandiko mkononi, ushuhuda wa kweli wa Mungu juu ya Mwanawe, Yesu aliwaamuru wanafunzi wake wasitangaze ukweli huu kwa mtu yeyote.

“Ndipo akaamuru wanafunzi wake wasimwambie mtu yeyote kwamba yeye ndiye Yesu” (Mt 16:20).

Kwa nini Yesu hakutaka wanafunzi watangaze kwamba Yeye ndiye Kristo?

Kwa sababu Yesu alitaka watu wamuamini yeye kulingana na Maandiko, kwa sababu wao ndio walishuhudia juu Yake. Hii ni kwa sababu Yesu anaweka wazi kuwa: hakukubali ushuhuda wa wanadamu, na ikiwa angejishuhudia mwenyewe ushuhuda wake haungekuwa wa kweli "Ikiwa ninajishuhudia mwenyewe, ushuhuda wangu sio wa kweli" (Yohana 5:31), na kwamba ushuhuda kutoka kwa Baba (kutoka kwa Maandiko) ulikuwa wa kweli na wa kutosha "Yuko mwingine anayenishuhudia, nami najua ya kuwa ushuhuda wake juu yangu ni kweli" (Yohana 5:32).

Ingawa tunaelewa kuwa Yohana Mbatizaji alishuhudia juu ya Kristo, lakini ushuhuda wake ulikuwa ushuhuda wa ukweli "Ulimtuma wajumbe kwa Yohana, naye akashuhudia ukweli" (Yohana 5:33), ambayo ni kwamba, kila kitu ambacho Mbatizaji alisema kilikuwa kikihusiana moja kwa moja na Maandiko, kwa sababu tu neno la Mungu ndilo ukweli (Yohana 17:17).

Sasa, Yesu hakutaka wanafunzi wake kufunua kwamba Yeye ndiye Kristo kwa sababu hapokei ushuhuda kutoka kwa wanadamu (Yohana 5:34), kabla ya kuwa na ushuhuda mkubwa, ushuhuda wa Baba, na watu wote lazima waamini ushuhuda kwamba Mungu iliyorekodiwa kuhusu Mwanawe katika Maandiko "Mnayachunguza Maandiko, kwa sababu mnafikiri mna uzima wa milele ndani yake, nayo yananishuhudia mimi" (Yohana 5:39).

Kumwamini Mungu hakutokani na miujiza, kabla ya ushuhuda ambao manabii walitangaza juu ya ukweli (Yohana 4:48). Kusema 'miujiza' sio ushahidi wa ukweli. Mtume Petro anaweka wazi ni nini kushuhudia: "Lakini neno la BWANA linadumu milele. Na hili ndilo neno lililohubiriwa kati yenu "(1 Pet. 1:25). Kushuhudia ni kusema neno la Mungu, kusema yale Maandiko yanasema, kuwatangazia wanadamu kwamba Kristo ni Mwana wa Mungu.

Siku hizi msisitizo wa wengi uko juu ya watu na miujiza

iliyofanywa na wao, lakini Biblia inaweka wazi kuwa huduma ya mitume haikutegemea miujiza, bali ilikuwa msingi wa neno. Hotuba ya kwanza ya Petro iliwaonyesha wakaazi wa Yerusalemu kwa ushuhuda wa Maandiko (Matendo 2:14 -36). Hata baada ya mtu aliye kilema kuponywa kwenye mlango wa hekalu, aliwakemea wasikilizaji wake ili wasishangazwe na ishara ya miujiza (Matendo 3: 12), na kisha akaelezea ushuhuda wa Maandiko (Matendo 3:13 -26) .

Wakati Wayahudi walipompiga mawe Stefano, alikuwa kama Yohana Mbatizaji, akishuhudia juu ya ukweli, ambayo ni kuelezea ushuhuda ambao Mungu alitoa juu ya Mwanawe, akitangaza Maandiko kwa umati uliokasirika (Mdo 7:51 -53).

Ikiwa Stefano angehesabu ishara za miujiza, hangepigwa mawe kamwe, kwa sababu kukataliwa kwa wanadamu kunahusiana na neno la injili na sio kuhusiana na ishara za miujiza (Yohana 6:60). Umati ulitaka kumpiga Yesu mawe kwa sababu ya maneno yake, si kwa sababu ya miujiza aliyofanya.

“Nimewaonyesha kazi nyingi nzuri kutoka kwa Baba yangu; kwa kazi gani kati ya hizi unanipiga kwa mawe? Wayahudi wakamjibu, “Hatukupi kwa mawe kwa kazi yoyote njema, bali kwa kukufuru. Kwa sababu, ukiwa mwanadamu, umekuwa Mungu kwako” (Yohana 10:32 -33).

Wengi waliona muujiza ambao Kristo alifanya kwa mwanamke Mkanaani, hata hivyo, umati uliomfuata haukukiri kwamba Yesu alikuwa Mwana wa Daudi kama vile alivyofanya aliposikia juu ya Neno la milele, neno la Bwana ambalo linakaa milele. Watu wa Israeli walipewa kusikiliza Maandiko, lakini walipungukiwa na mwanamke Mkanaani ambaye, aliposikia habari za Yesu, alitoa sifa na kumlilia Mwana wa Daudi, na kumwabudu.

Tofauti ya yule mwanamke iko katika ukweli kwamba alisikia na kuamini, wakati umati uliomfuata Kristo ulipoona miujiza (Mt 11:20 -22), wakachunguza maandiko (Yohana 5:39) na kwa makosa wakakamilisha kwamba Yesu alikuwa tu Nabii. Walimkataa Kristo

ili wasiwe na uzima (Yohana 5:40).

Katika mwanamke Mkanaani na kwa watu wengi wa mataifa walioamini, tangazo la Isaya limetimizwa: “Nilitafutwa kutoka kwa wale ambao hawakuniuliza, nikapatikana kwa wale ambao hawakunitafuta; Niliambia taifa ambalo halikuitwa kwa jina langu: Mimi hapa. Mimi hapa” (Je, 65: 1).

Sasa, tunajua kwamba (imani huja kwa kusikia,) na kusikia kwa neno la Mungu, na kile mwanamke alichosikia kilitosha kuamini “Basi, watamwitaje yeye ambaye hawakumwamini? Na watamwaminije yeye ambaye hawajasikia habari zake? na watasikiaje, ikiwa hakuna mtu wa kuhubiri? ” (Rum 10:14). Mtu yeyote anayesikia na kuamini amebarikiwa, kwa maana Yesu mwenyewe alisema: “Yesu akamwambia, Kwa sababu umeniona, Tomaso, umeamini; wamebarikiwa wale ambao hawajaona lakini wameamini” (Yohana 20:29).

Kama mwanamke Mkanaani alivyoamini, aliuona utukufu wa Mungu “Yesu akamwuliza,” Je, sikuambia kwamba ikiwa utaamini, utauona utukufu wa Mungu? ’ (Yohana 11:40), tofauti na watu wa Israeli ambao walitarajia kuona mambo ya kawaida ili waweze kuamini “Wakamwuliza,” Basi, ni ishara gani unayofanya ili tuweze kumwona na kukuamini? Unafanya nini? ” (Yo 6:30).

Sasa utukufu wa Mungu umefunuliwa katika uso wa Kristo, na sio kwa miujiza “Kwa sababu Mungu, aliyesema kuwa nuru inaangaza kutoka gizani, anaangaza mioyoni mwetu, kwa kuangazia ujuzi wa utukufu wa Mungu, katika uso wa Yesu Kristo” (2Kor 4: 6). Kinachookoa ni mwangaza wa uso wa Bwana aliyeficha uso wake kutoka kwa nyumba ya wana wa Israeli “Nami nitamngojea BWANA, anayeuficha uso wake kutoka kwa nyumba ya Yakobo, nami nitamngojea” (Is 8:17; Zab 80: 3).

Mwanamke Mkanaani alihudumiwa kwa sababu aliamini, sio kwa sababu alimtia Yesu ukutani, au kwa sababu alimsaliti kwa kusema: – Usiponijibu, nitabomoa Maandiko. Kabla ya kupewa kutolewa kwa binti yake, mwanamke huyo alikuwa tayari

ameamini, tofauti na wengi ambao wanataka hatua ya kimiujiza kuamini.

Mwanamke Mkanaani alisikia nini juu ya Kristo? Sasa, ikiwa imani huja kupitia kusikia, na kusikia kupitia neno la Mungu. Kile ambacho mwanamke Mkanaani alisikia haikuwa ushuhuda wa miujiza au kwamba mtu maarufu alikuwa ameongoka. Kusikia kwamba mtu amepata muujiza, au kusoma bendera akisema kwamba amepata neema haitafanya mtu kukiri wazi kuwa Kristo ni Mwana wa Daudi!

Ushuhuda unaotoa imani hutoka kwa Maandiko, kwa kuwa hizo ni ushuhuda wa Kristo. Kusema kwamba msanii aligeuzwa, au kwamba mtu aliacha dawa za kulevya, ukahaba, n.k. sio sheria na ushuhuda uliofungwa kati ya wanafunzi wa Kristo. Nabii Isaya yuko wazi:

– “Kwa sheria na ushuhuda! Ikiwa hawasemi kulingana na neno hili, ni kwa sababu hakuna nuru ndani yao” (Is 8:20).

Ushuhuda ni alama ya kanisa, sio ishara za miujiza, kwani Kristo mwenyewe alionya kwamba manabii wa uwongo wangepanya ishara, watabiri na watoe pepo (Mt 7:22). Matunda yanayotokana na midomo, ambayo ni, ushuhuda ni tofauti kati ya nabii wa kweli na wa uwongo, kwa sababu nabii huyo wa uwongo atakuja kujificha kama kondoo, kwa hivyo, kwa matendo na sura haiwezekani kuwatambua (Mt 7:15). -16).

‘Yeyote aniaminiye kulingana na Maandiko’ ni hali iliyoanzishwa na Kristo ili kuwe na nuru kwa wanadamu “Yeyote aniaminiye, kama vile Maandiko yanasema, mito ya maji yaliyo hai yatatiririka kutoka tumboni mwake” (Yohana 7:38), kwani maneno ya Kristo ni Roho na uzima (Yohana 6:63), mbegu isiyoweza kuharibika, na tu mbegu kama hiyo huota maisha mapya ambayo hutoa haki ya uzima wa milele (1 Pet. 1:23).

Yeyote anayemwamini Kristo kama Mwana wa Daudi, Bwana, Mwana wa Mungu aliye hai, si mgeni tena wala mgeni. Hatakaa juu ya makombo ambayo huanguka kutoka meza ya bwana wake, lakini

amekuwa raia wa watakatifu. Kuwa mshiriki katika familia ya Mungu “Mara tu msipokuwa wageni wala wageni, bali raia pamoja na watakatifu na familia ya Mungu” (Efe 2: 19).

Yeyote anayemwamini Mwana wa Daudi aliamini katika uzao ulioahidiwa kwa Ibrahimu, kwa hivyo amebarikiwa kama Ibrahimu mwamini, na anashiriki katika faida zote zilizoahidiwa na Mungu kupitia manabii wake watakatifu, kwa sababu kila kitu ambacho manabii waliandika, waliandika juu ya Mwana (Yohana 5:46 -47; Ebr 1: 1-2).

Yeyote anayeamini anaweza kufanya vitu vyote kwa Mungu, kama inavyosomeka: “Ambao kwa imani walishinda falme, walitenda haki, walifanikiwa ahadi, walifunga vinywa vya simba, wakazimisha nguvu za moto, wakatoroka kutoka kwa makali ya upanga, kutoka kwa udhaifu walipata nguvu, katika vita walijitahidi, waliweka majeshi ya wageni. Wanawake walipokea wafu wao kwa ufufuo; wengine waliteswa, bila kukubali ukombozi wao, kufikia ufufuo bora; Na wengine walipata kejeli na mijeledi, na hata minyororo na magereza. Walipigwa mawe, kukata msumeno, kujaribiwa, kuuawa kwa upanga; walitembea wamevaa nguo za kondoo na ngozi za mbuzi, wanyonge, walioteswa na kuteswa (ambayo ulimwengu haukustahili), wakitangatanga jangwani, na milima, na kupitia mashimo na mapango ya dunia. Na hawa wote, wakiwa na ushuhuda kwa imani, hawakufikia ahadi, Mungu akitoa kitu bora juu yetu, kwamba hawatakamilika bila sisi” (Ebr 11:33 -40).